Tarihte Türkler ve İngilizler

Tarihî tefrika: 6

Yazan: ZIYA ŞAKIR

Muazzam Türk donanması Radosta

100 muhasara topu bir anda gürleyerek Radosa ayak basan Kanunî Süleymanı selâmladı

Padişah Süleyman, Mustafa Paşanın hareketinden iki gün evvel Üsküdara geçmiş, orada hazır bulunan 100,000 kişilik muazzam orduyu teftişten geçirmişti.

Mustafa Paşanın heybetli donanması Marmaranın enginlerine doğru süzülürken, Padişah Süleyman da muazzam ordusunun başına geçerek hareket emri verdi.

Süleyman, Türklerin merdlik şiarını muhafaza ederek, daha ordu ve donanması hareket ederken, Rados hükümdarı - yani, üstadı âzamı - Vilye Dölil Adam'a bir mektub gönderdi. Bu mektubda, adamın kan dökülmeden teslim edilmesini ihtar ettikten sonra; eğer bu ihtara riayet olunursa, şövalyelerin tamamile hür ve serbest bırakılacağına, mallarına dokunulmıyacağına - yerleri ve gökleri yaratan (Allah)... O büyük Allahın (Resulü ekremi).. Dört mukaddes kitab.. Yüz seksen bin enbiya ve evliya üzerine yemin ederek - teminat verdi.

Üstadı âzam, ne bu ihtara ve ne de teminata kat'iyyen ehemmiyet vermedi. Rados kalesinin pek kolay zaptolunamıyacağına güvendi. Derhal, şiddetle müdafaa hazırlıklarına girişti. Adamın bütün köylerini kâmilen tahrib etti. Harb esnasında kale bedenlerinde açılacak olan gedikleri tamirde kullanmak için, bütün halkı kaleye çekti.

Üstadı âzamın bu hazırlıkları henüz bitmişti ki, 700 parça gemiden mürekkeb olan o muazzam ve muhteşem Türk donanması da, ufukta belirdi.

Mustafa Paşa, emsalsiz bir heybet ve azametle sahile yaklaştı. Askerlerini ve toplarını karaya çıkardı. Muhasara hazırlıklarına başladı.

100 bin kişilik ordu ile karadan gelen Padişah Süleyman da bu sırada Marmaris limanına geldi. Orada kısa bir tevakkuftan sonra, derhal Rados adasına geçti.

Süleyman, (1522 senesi temmuz ayının 8 inci günü) Rados topraklarına ayak bastı. O anda, 100 muhasara topu bir anda gürleyerek padişahı selâmladı. Bu selâm toplarının simsiyah dumanları semaya yükselirken, kalede bulunan 600 şövalye de, Üstadı âzam Vilye Dölil Adam'ın riyaseti altında toplanmışlar.. Kalenin İsa burcuna çekilen Salibi âzam bayrağının karşısında diz çökerek, zafer duasına başlamışlardı.

Kalede, herşey yerli yerinde idi. Her millete mensub olan şövalyeler, kendi lisanlarına aid burclara yerleşmişler, bütün müdafaa tertibatını ikmal eylemişlerdi.

İngiliz lisanı burcu kalenin şark tarafında bulunuyordu. Diğer burclara nispeten mevkii daha sarp, daha çetin, müdafaa kabiliyeti daha kuvvetli görünüyordu.

Artık askerlerinin başına geçen ve kumandayı bizzat deruhde eden Padişah Süleyman, kalenin etrafını dolaşarak muharebe mevzilerini büyük bir dikkatle gözden geçirdi. Kalenin burclarına göre, askerlerini ve kumandanlarını muhtelif mıntakalara taksim etti. Bu cümleden olarak, İngiliz burcunun karşısına da, ordunun serdarı ve donanmanın Başamirali olan Mustafa Paşayı yerleştirdi.

Mustafa Paşanın maiyetinde, en güzide askerlerden mürekkeb bir fırka ile, beneri 3 toptan mürekkeb olmak üzere 14 batarya top bulunuyordu. Ve burada cereyan edecek olan harbin, pek kanlı geçeceği istidlâl olunuyordu... Nitekim, öyle oldu.

Ağustos ayının birinci günü, ilk muharebe patladı. Ondan sonra, Türk topları fasılasız olarak kaleye yıldırımlar yağdırmağa başladı.

Türkler, ilk defa olarak burada - kumbara adı verilen - el bombaları kullanıyorlardı. Ve, kale bedenlerini yıkıp devirmek için, müthiş lâğımlar açıyorlardı.

Bu cehennemî harb, günlerce fasılasız olarak devam etti. Kalenin muhiti, korkunc bir kan ve ateş mahşeri kesildi. Fakat kale, kolayca sarsılamıyacak derecede metin idi.

Mustafa Paşa, bataryalarının bütün ateşlerini, İngiliz burcunun aynı noktalarında birleştirdiği halde, en küçük bir rahne açmağa muvaffak olamıyor... Yapmak istediği hücumlar daima akim kalıyordu.

Türk kumandanı, artık bütün faaliyetini yeraltı manevralarına hasretmeğe başladı. Gece gündüz, binlerce asker çalıştırarak, İngiliz burcunun altına müteaddid lâğımlar kazdırdı. Aynı zamanda, askerlerinin en güzidelerinden seçerek kuvvetli hücum müfrezeleri hazırladı.

Bu lâğımlara, (eylül ayının 4 üncü günü) ateş verildi. Müthiş bir tarraka ile patlayan lâğımlardan, korkunc bir volkan gibi fırlayan taşlar ve topraklar, simsiyah sütunlar halinde semalara doğru yükseldi.

İngiliz burcunun cenub cephesinde, büyük bir gedik açıldı. Türk hücum müfrezeleri, bu gedikten içeri daldı. Türklerle İngiliz şövalyeleri, arasında, tüyler ürperten bir fecaatle, boğaz boğaza bir mukatele başladı.

Tepelerinden tırnaklarına kadar ağır zırhlar giymiş olan İngiliz şövalyeleri, büyük bir kahramanlıkla burclarını müdafaa ediyorlardı. Fakat en kuvvetli zırhları bile, bir hamlede doğrayan Yeniçeri kılıçlarının kahir darbelerine dayanamıyarak adım adım geri çekiliyorlardı.

Türkler, hiçbir mânia dinlemiyen korkunc bir sel gibi İngiliz burcuna aktılar. Şövalyeleri, - İngiliz burcuna mücavir olan - İspanyol burcunun cephesine doğru sıkıştırdılar. Oradan da kendilerine bir yol açarak, İspanyol burcuna daldılar. Orada da kanlı bir muharebeye başladılar.

Burada cereyan eden korkunc sahneleri, hiçbir surette tasvir etmek mümkün değildir. Çünkü yarı bellerine kadar çıplak olan Türk dalkılıçlarının, gök demirlere müstağrak olan şövalyelerin üzerlerine atıldıkları zaman husule gelen kanlı manzaralar, hiçbir harbde görülmemiş derecede fecidir.

Bütün dünya harblerinde, çıplak et, sert demire, ilk defa olarak burada galebe etmiştir... İngiliz şövalyelerinin kahramanca müdafaalarına ve anudane sebatlarına rağmen, Türk dalkılıçları yedi bayrak ele geçirmişler... Serdar Mustafa Paşanın bayrağını da, burcun üzerinde temevvüc ettirmişlerdir.

Fakat bu zafer, uzun sürmemiştir. İngiliz burcunun büyük bir tehlike içinde olduğunu gören Üstadı âzam - Vilye Dölil bütün ihtiyat kuvvetlerile imdada yetişmiştir.

İşte o zaman, İngiliz burcu, artık hakiki bir mahşer halini almış...

O daracık sahayı dolduran Türkler, zırhlardan ve kılıçlardan mürekkeb bir demir çember içinde kalmıştır.

Pek az Türk, bu demir çemberi yarıp çekilebilmiştir. İki binden ziyade Yeniçeri, vücudleri lime lime olarak, şövalyelerin ağır kılıçları altında can vermiştir.

İngiliz şövalyeleri, bu hücumu defeder etmez, derhal burclarını tamir ettiler. Ve bu hücumdan aldıkları ders ile, daha kuvvetli bir müdafaa tertibatına giriştiler. Fakat, Türklerin ikinci bir taarruzunun önüne geçemediler.

Eylûlün 13 üncü günü, Türkler tekrar İngiliz burcunun üzerine atıldılar. Akıllara hayret veren bir çeviklikle, kale bedenlerine tırmandılar. İngiliz şövalyelerinin fedakârane müdafaalarına rağmen, burcun üzerine beş bayrak dikmeğe muvaffak oldular.

Bu defa da imdada, Komandor - Valdener yetişti. Gene kanlı ve feci bir boğuşma geçti. Türkler, bu defa da büyük zayiat vererek çekildiler. Bayraklarının dört tanesini kaçırmağa muvaffak olarak, birini düşmanlarına terkettiler.

Bu zamana kadar kalenin muhitinde cereyan eden muharebeler, henüz mevzii bir şekilde idi. Henüz umumî hücum teşebbüslerine geçilmemişti. Fakat bu mevzii harblerde, en şiddetli hücumlar İngiliz burcuna karşı yapılmış.. Serdar Mustafa Paşanın en güzide kuvvetlerile kalenin bu mühim noktası iskat edilmek istenilmişti.

İngiliz burcuna vuku bulan hücum, aynı şiddetle tam üç defa tekerrür etti. Ve her defasında da, her iki taraf azamî kahramanlık gösterdi. Eğer Türklerin sarfettikleri kuvvet, kalenin diğer herhangi bir burcuna hasredilmiş olsaydı, hiç şüphesiz ki, matlûb olan neticeyi çoktan verirdi.. Fakat İngiliz şövalyeleri, kılıçlarının şerefle rini bihakkin muhafaza etmişler, ırklarına hâs olan bir sebat ve metanetle mevkilerini muhafaza eylemişlerdi.

Eylûlün 24 üncü günü, ordunun tellâlları siperleri dolaştılar:

— Yoldaşlar!.. Yarın, umum ordu tarafından kaleye hücum olunacak. Taş ve toprak padişahın.. Mal ve can, gazilerindir... Tembihe, kulak verin.. Duymadık, işitmedik, demeyin, haaa...

Diye, bağırdılar.

Ertesi gün, umumî hücum olacaktı. Her tarafta, hummalı bir faaliyetle hazırlık başladı.

O gece, kalenin etrafında, korkunc bir sükûn devam etti. Fakat tam şafak sökerken, üç cephede -şimal, şark ve cenub cephelerinde- birdenbire tüyleri ürperten bir velvele yükseldi.

Bütün toplar, fasılasız bir surette gürleyor.. Bu cehennemî tarrakaların arasında, hücum kollarının:

— Allah, Allah!!..

Naralarile davul ve kös sesleri birbirine karışarak korkunc ahenk teşkil ediyordu.

Yeniçeri Ağası, elinde yalın bir kılıc olduğu halde, bir bölük Serdengeçtinin önüne düşmüş, İspanyol lisanı burcuna hücum etmişti. İspanyol şövalyeleri, bu ateşin savlet karşısında, küçük bir mukavemet bile gösterememişler.. bütün sancaklarını terkederek mücavir burclara çekilmişlerdi.

Bu mücavir burclardan biri de, İngiliz burcu idi. İngiliz burcu da aynı suretle hücuma uğramış.. fakat, İngiliz şövalyeleri mevkilerinde sebat ettiği için, bütün o saha, adeta bir mezbaha haline gelmişti.

Üstadı âzam - Vilye Dölil bu hücumun umumî olduğunu anlar anlamaz, o da umumî müdafaa emri vermiş.. Kalede yaşıyan kadın ve erkek her ferdi, son vazife başına davet etmişti.

Üstadı azam, ihtiyar bir Fransız şövalyesi idi.

(Devam ediyor)

Beş kişi arasında

Evvelki gece sarhoşluk neticesi beş kişi arasında vukua gelen kavgada iki kişi yaralanmıştır. Saat 22 de Beyoğlunda Yenişehirde sarhoş bir halde dolaşan İstinyeli Ahmed, Hamdi ve Cahid adında üç kişile gene oralarda dolaşan Hüseyin ve Cafer adında iki kişi birbirlerine söz atma yüzünden kavgaya tutuşmuşlardır.

Bu sırada Cafer bıçağına sarılarak İstinyeli Ahmedi bacağından yaralamıştır. Ahmedin arkadaşları bıçağı elinden almak için Caferin üzeri ne saldırdıkları sırada Cafer de kendi bıçağile elinden yaralanmıştır.

Vak'aya yetişen polisler bu beş kavgacıyı yakalamışlardır. Ahmed ve Cafer tedavi altına alınmışlardır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Şehir Meclisi dün kapandı

Dünkü celsede şehir plânı hakkında hararetli müzakereler cereyan etti

Şehir meclisi dün uzun bir nizamnamenin ve ehemmiyetli bazı işlerin müzakeresinden sonra nisan toplantısına nihayet vermiştir. Meclise ikinci reis vekili Faruk Dereli başkanlık etmiştir. Üsküdar - Kadıköy nâzım plânı okunduktan sonra azadan Zahid söz alarak:

— Prost beynelmilel şöhreti haiz bir şehir mütehassısıdır. Bu itibarla plânı tenkid etmek benim haddim değildir. Yalnız göze çarpan bazı noktaları arzedeceğim. İstanbulun en güzel yeri olan iki Çamlıca da imar plânına ithal edilmemiştir. Kızıltoprak, Erenköy buraları tamamile plâna dahil edilmemiş, bunu noksan görüyorum. 3 numarada gösterilen spor yolu gayrimüsaiddir. Bu sahanın iskeleye mücavir yerleri var. Burada yapmak imkânı yok mu? Eğlence mahallerinin yapılması için gösterdiği yerden daha ziyade Kalamış koyu münasibdir. Bunları burada yapmak daha doğrudur. Kadıköy meydanı vardır. Burada sıkışık binalar yapıldı. Bir de kötü Hâl binası var. Üsküdar kısmında olduğu halde plâna Kadıköy için bir çarşı yeri gösterilmemiş. Kadıköyün pis bir çarşısı var. Kadıköylüler burada kolera hastalığına tutulacaklar. Sonra Kadıköyde mesken mıntakası az gösterilmiş, halbuki Kadıköyün nüfusu gittikçe artıyor. İleride burada mesken buhranı çekilecektir. Haydarpaşa lisesinin bulunduğu kısım hastane mıntakası olmalıdır.»

Demiş ve diğer bazı yollardaki hatalara işaret etmiştir. Belediye İmar müdürü Hüsnü, mütehassısın Çamlıca için ayrı bir imar plânı vücude getireceğini, Haydarpaşa lisesi sahasının hastane mıntakası olmasını mütehassısın da kabul ettiğini söylemiştir.

Adalı Avni de demiştir ki:

— Tasvibinize arzedilen bu ve bundan evvelki plânların tatbikat sahasında hiç bir kıymeti yoktur. Âcil olmıyan bu iş hak ve tatbikat noktasından bir şey vermiyor. Tafsilât plânı bir an evvel gelmeli. Halk müracaat ediyor, evimi yaptıracağım, diyor. Kendisine cevab veremiyoruz. Bu vaziyet halkın tasarruf imkânlarını selbediyor. Halkın dilekleri tatmin edilemiyor. Bir kimsenin ihtiyacına cevab veremiyoruz. Bu iş âcil olmaktan çok öteye geçmiştir. İmar teşkilâtı tahsisatını da artırdık. Prost'tan ve İmar büromuzdan istediğimiz tafsilât imar plânlarını bize versinler.»

Harita müdürü Galib, İstanbul gibi büyük bir şehrin imar plânını bir anda halletmenin kabil olamıyacağı, İstanbulun her tarafının abidatla dolu olduğunu, bu itibarla mütehassısın düşüncesi, evvelâ ana damarları olan nâzım plânlarını sür'atle yapmak, bu suretle fena emrivakilerin önüne geçmek, sonra tafsilât plânlarını hazırlamaktır. Prost bununla meşguldür cevabını verdi.

Vali, İstanbul gibi eski ve senelerdenberi ihmale uğramış bir şehrin imar plânının uzun tetkiklere muhtac olduğunu, mütehassısın bununla meşgul olduğunu, nâzım plânların daha henüz Nafıa Vekâletince tasdik edilmiş olduğunu, maamafih bu seneki bütçe ile yeni teskilât yapıldığını, bu kadroların bu sene ciddiyetle çalışarak tafsilât plânlarını hazırlayacaklarını söyledi, mazbata kabul edildi.

Tramvay ve Elektrik idaresine aid murakıblar raporu hakkında okunan Bütçe encümeninde usulsüz yapılan bazı münakalelerden murakıbların vaktile makamı haberdar etmedikleri hakkında itiraz edildiği manasını çıkaran azadan Zahid, murakıbları müdafaa etti. Ayni bahiste söz söyleyen Ekrem Tur murakıbların Tramvay ve Elektrik idaresinde maruz kaldıkları müşkülâttan, kendilerine adamakıllı oda gösterilmediğinden ve idarenin muamelât ve hususatının kendilerinden saklanmakta olduğundan bahsetti. Bütçe encümeninin kendilerinden saklanmakta olduğundan şikâyet ederek, murakıbların daha henüz oraya tayin edilmiş olmalarile bütçe encümeninin tahtiesinin haksızlığından bahsetti. Bütçe encümeni namına izahat veren Raşid, encümenin böyle bir düşünce ile hareket etmediğini söyledi. Tramvay ve Elektrik idaresinin beheri 1893 İngiliz lirasına alacağı 35 otobüs hakkında Kavanin encümenin mazbatası okunarak kabul edildi.

Taksi otomobillerinden alınan rüsumun yüzde otuz tenzilile bunlardan makine kuvvetine göre senede 42, 63, 105 lira rüsum alınması hakkında Bütçe encümeninin mazbatası kabul edildi.

Azadan kitabcı Halid, plâka resminin benzine bir miktar zam suretile alınması hakkında şoförlerin dileklerini izhar etti. Muhasebeci Muhtar, Belediyenin hesabına bilâvasıta tahsilât daha uygun geldiğini, bu şeklin kabulü için Dahiliye Vekâletine müracaat edildiğini söyledi. Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar, bunun bir kere de meclisin arzusu olarak arzedileceğini söyledi.

Mütehassıs Prost'un mukavelesinin temdidi hakkındaki encümen mazbatası kabul edildi. Beykoz fidanlığının Ziraat Vekâletine devri talebediliyordu. Encümen bu kıymettar fidanlığın devrini kabul etmemişti. Meclis de bu kararı verdi. Bundan sonra zabıtai Belediye talimatnamesinin memba sularının işletilmesi, nakli, tevzii, seyyar memba suyu satanlar hakkındaki kısımları kabul edildikten sonra ufak bir fasıladan sonra tekrar içtima edildi.

Eski murakıbların tekrar Tramvay ve Elektrik idaresine murakıb seçildiklerine dair makamın tezkeresi kabul edilerek Valinin şu nutkile nisan içtima devresine nihayet verilmiştir.

Vali nutkunda:

— Nisan içtima devremizi on beş gün temdid etmiştik. Bu gün işlerinizi bitirmiş oluyorsunuz. Bu toplantıda umumu alâkadar eden işleri görüştünüz ve kararlarınızı verdiniz. Bunların başında bütçe gelir. Bütçemiz 500,000 lira oktruva rüsumundan, 400,000 lira da Mezbahanın tenzil edilen rüsumundan olmak üzere 900,000 lira kadar bir noksanlık göstermesine rağmen mütevazin olmuş, fedakârlık yapmadan, kadrolarımızı eksiltmeden bu tevazünü temin etmiş bulunuyoruz. İkinci mühim iş zabıtai belediye talimatnamesini çıkarmak hususundaki gayretinizdir. Üçüncü mühim bir iş olarak şehre 35 otobüs getirtmek hususundaki kararınızdır. Hepinize arzı teşekkür eder, nisan devresini kaparım» demiştir.

Altın fiatı

Altın fiatlarında son günlerde görülen yükselme bir tevakkuf devresine girmişti. Dün gerek alış gerekse satış fiatı evvelki günkü rakamlar üzerinde durmuştur. Fakat alış fiatile satış fiatı arasındaki büyük fark nazarı dikkati celbetmekte ve bazı fırsat düşkünlerinin altın topladıklarını göstermektedir.

Ucuzluk, fırsat!

Bir mağazada 75 kuruşluk bir malın 175 kuruşa satıldığı tespit edildi

İhtikâr komisyonunun evvelki akşam daha esaslı tetkikler yapılmasına karar verdiği mevzuların dün tetkiklerine başlanmıştır. Komisyon pazartesi günü tekrar toplanacaktır.

Yapılan tetkiklerde ihtikâr hareketinin şehrin muhtelif mıntakalarında garib vaziyetler arzettiği görülmüştür. Meselâ maliyet fiatının 75 kuruş olduğu bilinen ve İstanbul tarafında 100 kuruşa satılan bir malın parçası alınarak Beyoğlunda fiatı tahkik olunmuş ve (ucuzluk, büyük fırsat!) levhaları asan İstiklâl caddesindeki bir mağazada 175 kuruşa satıldığı görülmüştür.

Fiatları müthiş surette yükseltilen başlıca eşya kadın giyim eşyasıdır. Bunlarda tam bir ihtikâr vardır. Çünkü hepsi geçen senenin malları olup bu sene bu mevsim için hariçden hiç bir kadın giyim eşyası gelmemiştir.

En çok fiat yüksekliği görülen maddeler her nevi mensucat boyaları ve sanayide müstamel kimyevî maddelerdir. Bunlar bu gün için gelmemektedir. Haricden gelmiyen maddelerin başında deri, teneke kauçuk, bakır, iplik bulunmaktadır. Demirin de bundan sonra gelemiyeceği anlaşılmaktadır. Maamafih bütün bu maddeleri başka yerlerden getirtmek için teşebbüsler vardır.

Memlekette büyük bir kalay stoku bulunduğu halde kalay fiatları yükselmekte devam etmektedir. Dünkü fiatlar 410 kuruştu. Çuval ve kanaviçe fiatlarında şimdilik bir düşüklük vardır. Fakat bunun nekadar devam edeceği malûm değildir.

Yiyecek maddelerinden sade ve zeytinyağları, kaşer peynirleri, her nevi hububat fiatları yükselmekte devam etmektedir.

Kahve fiatları hükûmet kontrolunda olduğundan yükselmemekte fakat kahve güçlükle bulunmaktadır. Çay fiatlarında şimdilik yükselme yoktur.

DENİZLERDE

Tamir edilen vapurlar

Denizyolları idaresinin mevcud vapurlarının büyük bir kısmı tamirde bulunduğundan bazı sahalarda vapur sıkıntısı çekilmektedir. Buna rağmen Umum Müdürlük bütün postaların vaktinde yapılması için tertibat almıştır. Halen Halicde havuzlarda ve İstinyede tamirde bulunan bütün vapurların tamirlerinin azamî sür'atle ikmali için emirler verilmiştir. Tamirlerin uzamasının başlıca sebeblerinden birini de malzeme buhranı teşkil etmektedir.

Denizyollarının büyük vapurlarından Kara - deniz, Ege ve Tırhan tamirdedir. Halicde Fabrika ve Havuzlarda tamirde bulunan diğer ikinci sınıf vapurlardan başka İstinyede de beş vapur vardır. Bunların hemen hepsi seneilik tamir zarureti dolayısile havuzlanmaktadır.

Levazım müdürü bir ameliyat geçirdi

Haber aldığımıza göre, Belediye Levazım müdürü Emin Zeki Coşkuna, geçen gün Cerrahpaşa hastanesinde midesinden mühim bir ameliyat yapılmıştır. Operatör Hâzım Bumin tarafından yapılan ameliyat, muvaffakiyetle neticelenmiştir. Belediyemizin kıymetli elemanlarından biri bulunan Emin Zeki Coşkuna bir an evvel âdei afiyet dileriz.

Feci bir kaza

Bursa (Hususî) — Yayadağ mahallesinden İdris oğlu Ilyas adında 14 yaşlarında bir çocuk, pazar günü Kızıkdede mesiresi denilen Kaplıkaya civarına gitmiştir. İlyas, orada arkadaşlarile birlikte yemek yerken dağdan yuvarlanan bir kaya parçası başına raslamış ve zavallının başını ezerek kendisini öldürmüştür. Yapılan tahkikata nazaran vak'a bir kaza eseridir. İlyasın arkadaşlarile yemek yediki yerden daha yukarıda bulunan bir kaç çocuğun tepelere tırmanırken, aşağıda hiç kimse olmadığını zannederek bir taş yuvarlamalarından ileri geldiği haber verilmektedir. Vak'a yerine Müddeiumumi ile hükûmet doktoru giderek tahkikat yapmışlardır.

KISA HABERLER

* İngiltereye gitmiş olan ve uzun müddettenberi orada bulunan Sümerbank sanayi heyeti şehrimize dönmüştür.

* Erenköyde Kozyatağında oturan Feridin oğlu 12 yaşlarında İlyas, tarlada bulduğu paslı bir tabancayı karıştırırken tabancanın içinde kalmış bulunan bir kurşunun patlaması neticesi elinden yaralanmış, Nümune hastanesinde tedavi altına alınmıştır.

* Kumkapı Nişancasında oturan amele Cemil, Beyazıdda demirci Kemala aid apartımanın inşa işinde çalışırken iskele üzerinden düşen bir kalasla başından ağırca yaralanmış, Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

* Samatyada Bakkal sokağında 9 numarada oturan Bürhaneddin, evvelki gece Yedikuleye gitmekte olan 92 numaralı tramvayın motrisine asılmak istemiş, fakat muvazenesini kaybetmesi neticesi düşerek başından ağır surette yaralanmıştır. Bürhaneddin kazayı müteakib Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

* Arjantin ve Polonya yonsolosları dün Valiyi ziyaret etmişlerdir.

* Belediyede aylıklı olanlar Belediye müesseselerinde meclisi idare azalığı yapamıyacaklarına mebni mühendis Hulkiden açılan Sular idaresi meclisi idare azalığına eski Polis müdürü Azmi tayin edilmiştir.

* Yüksek Ticaret ve İktisad mektebile Güzel San'atlar Akademisinde dünden itibaren dersler kesilmiştir. Yüksek İktisad ve Ticaret mektebinde yarın eleme imtihanlarına başlanacaktır. Akademi imtihanları ay sonunda yapılacaktır.

* Denizyolları idaresi, Adalar - Yalova ve Anadolu hattı ilkbahar vapur tarifesinin dünden itibaren tatbikına başlamıştır.

* Bankalarda yaz mesai saatinin tatbikına dünden itibaren başlanmıştır. Bu suretle bankalarda sabah saat 9 dan 14 e kadar muamele yapılacaktır.

* Liman hamallarının araba gedik hissesinden istedikleri paraların taksimi için Münakale Vekâletinden emir gelmiştir. Bankada ayrılmış bulunan bu paranın taksimi için vilâyette bir komisyon teşekkül edecek ve derhal taksimata geçilecektir.

* Münakale Vekâletinin İstanbul Liman riyaseti emrinde çalıştırdığı iki Alman mütehassıstan Val memleketine gitmiştir. İkinci mütehassıs olan Peterson'un da mukavele müddeti bitmiş ve tecdid edilmemiştir.

Üç katil davası dün neticelendi

Bekçiyi sabun kazanına atan adam 30 seneye mahkûm oldu

İstanbul birinci ağır ceza mahkemesince, dün akşam üç katil davasının kararı bildirilmiştir.

Kantarcılarda Ahmed Nural sabun imalâthanesinde bekçi Şevkiyi öldürmekten suçlu Mansurun, müddeiumumilikçe idamı istenilmişti. Mahkeme, orada amele olan Mansurun bir cumartesi günü fabrikanın tatil saatinden sonra, elde ettiği bir anahtarla arka kapıdan tekrar bahçeye girdiğini, sabun çalmağa teşebbüs ettiğini ve kendisini görüp mâni olarak «Seni mal sahibine haber veririm» diyen bekçi Şevkiyi boynuna ip atarak boğduktan sonra bir çuvala koyup kaynamakta olan sabun kazanına fırlattığını, bu suretle de suç delilini imha etmek istediğini sabit görmüştür. Suçlu Mansur, ceza kanununun 450 nci maddesinin 7 nci, 8 inci, 9 uncu bendlerine göre ölüm cezasına mahkûm edilmiş, ancak, 1334 doğumlu olduğu iddiasının aksi sabit olamadığından, ölüm cezası 30 sene ağır hapse çevrilmiştir. Öldürdüğü adamın varislerine 1000 lira ölüm tazminatı ödeyecektir.

Kömürcü Hüseynin katili

Beyoğlunda Parmakkapıda kömürcü Hüseyni, aralarındaki bir para meselesinden dolayı, gece dükkânında yatarken ustura ile boğazını keserek öldürmekten ve bu hali gören Demir Aliyi de şahidlik etmesin diye öldürmeğe tam teşebbüsle yaralamaktan suçlu Abdurrahman, suçu 448 inci maddeye uygun görülerek ve suçu işlerken 21 yaşından küçük olduğu düşünülerek, her iki suçtan dolayı 21 sene 8 ay ağır hapse mahkûm olmuştur. Demir Aliye karşı işlediği suçta kendisine yardım etmekten suçlu olan kardeşi Emin, beraet ederek, tahliye olunmuştur.

Şoför Erkek İsmailin katilleri

Ortaköyde bir yaz gecesi, arada çıkan ağız kavgası esnasında, şoför Erkek İsmaili bıçakla öldürmekten suçlu İzak Aseo ile Sadık Kırsakalının, 18 er sene ağır hapse konulmalarına karar verilmiş, bu cezaları dokuzar sene ağır hapse indirilmiştir. Müddet indirilmesinin sebebi, müstakil failin taayyün edememesi, her iki suçlunun da gayrimuayyen fail esasından mahkûmiyetleri cihetine gidilmesidir. Muizin tahrik yollu müdafaası da, ilk sövenin kendisi olduğu anlaşıldığından reddolunmuştur.

MÜTEFERRİK

Trenler rötorla geldi

Dün sabahki Avrupa ekspresi ve konvansiyonel hafif rötarla gelmiştir. Konvansiyonel 7,54 ve Semplon ekspresi 8,30 da gelebilmiştir.

Gelen yolcular İngiltereden Fransaya tayyare ile geçtiklerini söylemektedirler. Dünkü trende ilk defa Almanyadan vagon ve yolcu bulunmamakta idi.

Sabık Vali hakkında verilen karar

Sabık Vali ve Belediye reisi Muhiddin Üstündağla eski Daimi Encümen azasından Avni Yağız, Suphi Ertel, İhsan Namık, Mehmed Ali Gökçen, Şerefeddinin Zincirlikuyudaki mezarlık arsasının satın alınması işinde usul noksanı görülmesi noktasından Temyiz mahkemesi dördüncü dairesince rüyet edilen dava neticesinde Muhiddin Üstündağla arkadaşlarının beraetine karar verilmişti. Müddeiumumilik makamının temyiz etmesi üzerine Temyiz ceza daireleri heyeti umumiyesince keyfiyet tetkik edilmiş, beraet kararı nakzolunmuştu.

Temyiz dördüncü ceza dairesinde tekrar rüyet edilen dava neticesinde Muhiddin Üstündağla arkadaşlarının beraetlerinde ısrar olunmuştu. Fakat Müddeiumumiliğin bu kararı da temyiz etmesi üzerine toplanan Temyiz heyeti umumiyesi beraet kararını ekseriyetle nakzetmişti. Bunun üzerine Temyiz dördüncü dairesi dün tekrar keyfiyeti tetkik etmiş ve mahkeme beraet kararında ısrar etmiş ve mahkemede hazır bulunan Muhiddin Üstündağla eski encümen azalarının vekillerine keyfiyeti tebliğ etmiştir.

Evlerde ve apartımanlarda yapılacak sığınaklar

Bir buçuk ay zarfında evlerin ve apartımanların alt katlarında birer sığınak mahalli ittihazı hakkında evlere gönderilen tamim, bazı kimselerce yanlış anlaşılmaktadır. Bahçeli evler ve apartımanlar bahçelerinde birer nümune siper, apartımanlarının alt katında da birer odayı garlere karşı sığınak ittihaz edeceklerdir. Nümune siperleri şehrin muhtelif mahallerinde kazılmaktadır. Bununla ufki surette patlayan bombalardan vikaye kabil olacaktır. Bahçeleri olmıyanlar kendi menfaatlerini düşünerek civardaki arsalardan birinde siper kazmak isterlerse müsaade edilecektir.

Bahçeleri olmıyan apartımanlar dahi alt katta bir odayı sığınak haline koyacaklardır. Yakın zamanda yapılan bazı apartımanların alt katlarında sığınak mahalli vücude getirilmiş, fakat bu mahallerin, bilâhare mal sahibleri tarafından kiraya verildiği anlaşılmıştır. Bu kabil hareketlere müsaade edilmiyecektir. Boğaziçinde münferid ve etrafı bahçeli yerlerde oturanların siper kazmaları kendi arzularına bağlı olacaktır.

ADLİYEDE

Bir orman memuru tevkif edildi

Tekirdağın Saray kazası orman mesaha memuru Rüştü, dün İstanbulda yakalanarak, Sultanahmed Birinci Sulh Ceza Mahkemesince sorguya çekilmiş, hakkında tevkif müzekkeresi kesilmiştir. Sebebi, 300 liralık zimmeti meydana çıktığı, hakkında tahkikat yapıldığı ve kendisinin İstanbula kaçtığı yolunda vâki iş'ardır. Mevkufen, hakkındaki tahkikatın yapıldığı yere gönderilecektir.

KÜLTÜR İŞLERİ

Yabancı Dil mektebinde imtihanlar

Üniversite Yabancı Diller mektebinde bu gün imtihanlara başlanmaktadır. Yeni talimatnameye göre, bu sene imtihanlar yalnız sözlü olarak yapılacak, her talebe seçilen imtihan komisyonları önünde imtihan olacaktır. Gene ayni talimatname hükümlerine göre bu sene derslere devam ihtiyari bırakılmıştı. Devam etmiyen talebeler de bu günden itibaren devre sonu imtihanlarına girecekler, bu talebelerden muvaffak olamıyanlar yaz kurlarına devama mecbur tutulacaklardır.

Siyasî icmal

Holanda teslimiyeti ve Belçikanın mukavemeti

Garbda harb, yeni silâhların tesirile havsala almıyacak bir süratle inkişafta devam ediyor. Holanda harb başladıktan beş gün sonra teslim oldu. Bu küçük, sevkülceyş ve iktisad cihetinden gayet mühim olan devletin yarım milyona yakın askeri, hava kuvveti ve hatırı sayılır donanması bulunduğu halde bu kadar çabuk mağlûb olmasının maddî ve manevî bir çok sebebleri vardır.

Askerinin milis ve az talimli bulunması çok büyük Alman kuvvetlerinin muhtelif istikametlerden birdenbire bastırarak memleketi ve orduyu parçalamış olmaları ve bunlarla beraber Holandalıların dünyanın en zengin tüccar bir millet olup her şeyden ziyade mal ve mülklerine kıymet vermeleri böyle bir neticeyi vermiştir. Bu suretle Holanda, lâfzî olarak hali harb devam eylese bile Danimarkanın mevkiine düşmüş oluyor.

Holanda sahillerile İngiltere sahilleri arasında vasatî yüz mil mesafe olduğuna göre Almanların İngiliz adalarına şiddetli hücum etmeğe teşebbüs etmeleri beklenebilir. Bunun için İngilterede asker olmıyan bütün halk Büyük Britanyayı Alman eşkıyası sukutlu efradına karşı ihtiyat tedbirleri almak üzere teşkilâtlandıracaktır. Holanda İngiltereden sonra Avrupanın bakır, kalay, pamuk, kauçuk ve diğer müstemlekât eşyasının en büyük ambarıydı. Bu stokların harb dolayısile ne kadar harab olduğu şimdilik malûm değildir. İngiltere kendi adalarının hava hücumlarına karşı müdafaasile fazla meşguldür. Diğer taraftan bazı neşriyata göre Almanların bu harbde kullandıkları yeni silâh, her biri iki bin kilo sikletinde ve yeni bir infilâk maddesile doldurulmuş hava bombalarıdır. Gayet derinlere nüfuz ettiği söylenen bu bombalar, infilâk ettiği zaman kalın çelik top kubbelerini hurdahaş etmektedir. Liyej'in başlıca istihkâmları bu vasıta ile tahrib edilerek Alman kuvvetlerine yol açılmıştır. Fakat böyle yeni bir silâhın hakikaten mevcud olup olmadığı henüz malûm değildir; bunun yıldırmak için yapılmış; propaganda olması da muhtemeldir.

Alman cephesi denizden Lüksemburg'un cenubuna kadar uzamakta ve gerek Belçika, gerek Fransa arazisinde Meme nehrine varmış bulunmaktadır. Belçikadaki ve Fransadaki harbin mukadderatı bu nehir üzerinde taayyün edecektir. Holandanın teslim olması, Belçikanın şimal hududlarını da denize kadar Almanların hücumuna maruz bırakmış ise de Belçikalıların müstahkem hatlarında sonuna kadar harbe devam edecekleri muhakkaktır.

Şimdi bütün Avrupanın İngiltere ve Fransaya dost ve düşman bütün devletlerin nazarı Belçikanın ortasındaki etrafı müstahkem sahadaki muharebeye dikilmiş bulunuyor. Bunun vereceği neticeye göre, dostlarının itimadı artacaktır. Gene ayni neticeye bakarak düşmanları kımıldanacak ve belki harekete geçeceklerdir. İtalya şimdiden açık husumet göstermektedir. Amerika, İtalyanın harbe girmesi gecikmiyeceğini tahmin ederek bu memleketin sayısı on iki bini bulan tebaasına memleketi terketmeleri için tavsiyede bulunmustur. İtalyanın harbe girmesi daha ziyade Fransızların yükünü ağırlaştıracaktır. Dünyanın akıbeti Belçika topraklarile Fransanın şimali şarkisindeki muharebelere bağlı bulunuyor.

Muharrem Feyzi TOGAY

Gümrük komisyoncularının kongresi

Türk Gümrük komisyoncular birliği kongresi dün birliğin Muradiye hanındaki merkezinde yapılmıştır. Riyaset divanı intihabından sonra okunan idare heyeti raporunda harbin dış